

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Северина Віктора Дмитровича

за темою: «**ДИЗАЙН СУЧАСНОЇ МУЗЕЙНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ В
КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства
за спеціальністю 17.00.07 – Дизайн

Музейне мистецтво в Україні сьогодні набуває важливого значення завдяки змінам в культурній ситуації, що обумовлені вимогами суспільства, яке орієнтується на видовищність в усіх соціокультурних процесах. Нові рішення в дизайні музейного середовища зумовлюються культурною трансформацією в сприйнятті глядачів, а сучасні здобутки в цій сфері значною мірою визначаються застосуванням інноваційних технологій. Отже, представлене дослідження є своєчасним та затребуваним.

Аналіз тексту роботи і автореферату засвідчив, що дисертація представляє собою завершене самостійне наукове дослідження, присвячене систематизації провідних сучасних технологій, які значною мірою впливають на організацію музейного середовища, визначенню особливостей прийомів їх застосування у дизайні експозицій в контексті технічних інновацій. Актуалізація використання провідних інноваційних технологій в організації предметного-просторового середовища сучасного музею обґрунтована можливістю їх широкого застосування, яка з'явилася в період з кінця 90-х років ХХ століття до сьогодні, оскільки у вказаний час найбільш активно проявилися стрімкі зміни в галузі інноваційних технологій, що вплинули на реалізацію сучасних методів організації музейних експозицій та значно розширили підходи у дизайнерському рішенні їх середовища. Вкрай важливою стала необхідність виявлення провідних інноваційних технологій, що залучаються в організації предметного-просторового середовища сучасного музею, здійснення їх систематизації та на основі аналізу зарубіжної та вітчизняної проектної практики, визначення специфічних прийомів їх застосування в експозиційному дизайні. Актуальність

дослідження проблеми підтверджується тим, що на сьогоднішній день в Україні не існує комплексного мистецтвознавчого дослідження, яке б характеризувало вплив сучасних технологій на дизайн музейного середовища.

Дисертація має добре продуману, чітко організовану структуру, усі складові якої за своїм змістом пов'язані між собою логікою думки, відповідають специфіці предмету та об'єкту дослідження і розкривають його наукову проблематику. Робота написана на основі широкої, добре опрацьованої джерельної бази, яка підтверджує необхідність вивчення означеної проблеми. Автором у першому розділі «Історіографія вивчення питання організації та дизайну музейної експозиції» надано термінологічне обґрунтування категорії експозиційного дизайну, проаналізовано джерела і стан наукової розробки теми та окреслені основні методи, які використовувалися у процесі роботи. Здобувачем здійснено аналіз досліджень щодо ролі музеїв в сучасному суспільстві, розглянуто загальні питання експозиційного дизайну та безпосередньо проблеми, що стосуються музейних експозицій, вивчено сучасні інноваційні технології, які застосовуються в організації музеїв. Дисертант ретельно проаналізував сучасну фахову літературу західних, російських, українських авторів, він добре знайом із станом вивченості питання. В підсумку автор дійшов висновку, що на даний час відсутнє ґрунтовне мистецтвознавче дослідження проблем застосування інноваційних технологій в дизайні музейної експозиції.

Основними методами, на яких ґрунтується дослідження, були системний підхід, загальнонаукові (емпіричний, порівняльний, метод аналізу термінів) та спеціальні методи – художньо-образний, композиційний.

У другому розділі «Етапи історії розвитку музейної експозиції» здобувачем визначено музейну експозицію як новий вид художньої творчості, чому посприяла загальнокультурна ситуація в суспільстві, яка призвела до формування нової моделі музею та визначення його ролі.

Вказано, що у світлі комунікаційних ідей сформувалась концепція сучасного музею як відкритої системи культурно-дозвільної та освітньо-розважальної орієнтації, де інформаційна функція експозиції будується за законами мистецтва і діє як система мистецтва, здатна передавати різноманітну інформацію, яку вона може здійснювати притаманними лише їй засобами.

Автором уточнено і розширено етапи розвитку світового та вітчизняного досвіду створення музейної експозиції, де новим є виокремлення двох періодів: 70–80-х років ХХ ст. як періоду «музейного буму» та від 1990-х і до сьогодні як часу, коли дизайн музейних експозицій зазнає значних змін під впливом інформаційних технологій. Науково вагомим є той факт, що дисертантом вперше встановлено етапи еволюції в організації музейних експозицій в Україні у відповідності із формуванням не тільки історичних та суспільних вимог, але й технічних засобів, які були актуальними на той час.

Матеріал третього розділу дисертації «Вплив сучасних інноваційних технологій на дизайн музейної експозиції», у якому розглядаються нові нестандартні рішення та дизайнерські прийоми у створенні художньо-виразного експозиційного музейного середовища, свідчить про бажання автора розширити поле дослідження, що посилює науковий дискурс роботи та підтверджує її новизну. В.Северіним визначено нові тенденції у формуванні музейної експозиції, наведено класифікацію інноваційних технологій, розкрито їх значення у вирішенні дизайну музейної експозиції. Дисертантом встановлено, що саме сучасні мультимедійні технології в музейному середовищі дозволяють розширити інформаційну складову експозиції, досягти легкості та невимушеності у сприйнятті інформації, яскравості її представлення. Автор встановив, що головним чином вони використовуються у плазмових та LCD-екранах, проєкційних та голограмних системах, світлових установках та звуковому супроводі експозиції. Переконливість отриманих результатів підтверджує опрацювання значного за кількістю матеріалу світового дизайнерського досвіду щодо вирішення

музейних експозицій. Практичного значення набуває вперше розроблена автором систематизація прийомів застосування плазмових та LCD-панелей у вирішенні музейної експозиції. В роботі обґрунтовано значну роль в дизайні сучасної музейної експозиції проєкційних систем, продемонстровано ті переваги, які вони надають у художньо-образному вирішенні середовища, визначено дизайнерські прийоми їх застосування.

Дисертантом виявлено значний вплив інноваційних технологій на розвиток голограмних систем. Досліджено поширення виготовлення голограмних експонатів в музейній практиці та вперше класифіковано способи представлення голограмних об'єктів в експозиціях із обґрунтуванням переваг кожної системи. Як надсучасні, проаналізовано технології створення голограм з живих об'єктів, а також систему голографічного проєктування відео, яка дозволяє створювати експозицію із присутністю рухомих тривимірних об'єктів в реальному оточенні сценічних конструкцій, що дозволяє інтегрувати реальні персонажі для одночасної взаємодії з віртуальними зображеннями.

Особлива увага приділена автором ролі світла у вирішенні музейного середовища, обґрунтовано його роль у дизайні сучасної музейної експозиції, не тільки для вирішення функціональних задач, але й як засобу, що обумовлює художню складову дизайнерського рішення. Виходячи з цього розкрито провідну роль LED-технологій із розкриттям специфічності реалізації чотирьох світлових сценаріїв образного рішення саме у музейному середовищі, що можуть розроблятися із їх застосуванням. Обґрунтовано їх розширення, завдяки виокремленню прийомів, що створюють нове, визначене автором, соціально-драматичне образне рішення музейної експозиції.

У додатку до дисертаційної роботи автором наведено ілюстративний матеріал, який відображає вплив сучасних технологій на дизайн музейного середовища та документи, які підтверджують впровадження результатів наукової роботи.

Наукова новизна дисертації полягає у тому, що в ній вперше схарактеризовано етапи змін у організації експозицій вітчизняних музеїв із зазначенням матеріально-технічного оснащення, що їм відповідає, визначено характеристики сучасного етапу розвитку дизайну музейної експозиції, виявлено та систематизовано провідні інноваційні технології, які суттєво впливають на організацію предметного-просторового середовища музеїв, класифіковано специфічні прийоми застосування сучасних технологій в дизайні музейних експозицій. Удосконалено періодизацію світового досвіду у створенні музейної експозиції та зміст поняття «експозиційний дизайн» як особливого виду художньо-проектної діяльності, а також набула подальшого розвитку класифікація світлових сценаріїв образного рішення відносно дизайну музейного середовища.

В цілому, аналіз дисертаційного дослідження і автореферату, дозволяє зробити наступні висновки:

- дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням актуальної проблеми;
- всі положення дисертації науково обгрунтовані, мають характер наукової новизни, достовірність висновків забезпечена методикою процесу дослідження;
- поставлена автором мета та завдання, вирішені досить глибоко і доказово. Висновки за підсумками проведеної роботи сформульовані ґрунтовно і переконливо;
- дисертація має як теоретичне, так і практичне значення.

На завершення має сенс висловити деякі зауваження, що мають характер побажання:

- для створення значно яскравішого уявлення про особливість представлення музейних експозицій, в тексті дисертації, можливо, було б доцільним приділити більше уваги і висвітленню організації звукового супроводу в експозиційних рішеннях, яке також ґрунтується на використанні інноваційних технологій;

- окреслити ті мультимедійні технології, що можуть використовуватись на фасадах музейних споруд;

- для поглиблення результатів дослідження було б доцільним встановити пріоритетність застосування досліджених технологій за типами музейних закладів.

Але наведені зауваження не впливають на високий науковий рівень роботи. В цілому дисертаційна робота вирізняється оригінальністю, необхідним науковим рівнем і новизною, логічною обґрунтованістю. Представлений у дисертації фактичний матеріал, його систематизація, аналіз об'єктів, є свідченням того, що автор глибоко вивчив тему дослідження, провів значну пошукову та аналітичну роботу. Винесені на захист положення дисертаційної роботи мають характер наукової новизни, практичне та теоретичне значення і відповідають задачам дослідження. Проблематика дослідження всебічно висвітлена у статтях, опублікованих у фахових виданнях. Зміст автореферату узгоджується зі змістом дисертації за розділами. Практична та теоретична цінність роботи не викликає сумнівів. Вважаємо, що представлена до захисту дисертація «Дизайн сучасної музейної експозиції в контексті розвитку інноваційних технологій» відповідає вимогам МОН України щодо кандидатських дисертацій, а її автор Северин Віктор Дмитрович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00. 07 – дизайн.

Офіційний опонент:
професор, завідувач кафедри
інноваційних технологій дизайну
архітектурного середовища
Харківського національного
університету будівництва та архітектури
доктор архітектури, професор

О.О. Фоменко

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Вчений секретар

04. червня 2018 р.